

Abstrakt

Výsledky některých studií svědčí o souvislosti bazální hladiny steroidního hormonu testosteronu a změn v jeho hladině s některými individuálními charakteristikami (zejména projevy dominance či agrese) a reakcemi v kontextu mezimužské kompetice. Jejich autoři tuto spojitost v souladu s evoluční teorií povětšinou interpretují jako důsledek odlišných předpokladů jedince (popř. míry jeho motivace) k dosažení vysokého statusu či výhře v soupeření. Cílem této práce bylo testování adekvátnosti měření žárlivostní reakce u adolescentních chlapců prostřednictvím změn hladiny tohoto hormonu přítomného ve slinách a zjištění souvislostí mezi bazální a průměrnou hladinou testosteronu a změnami hladin tohoto hormonu s některými individuálními charakteristikami, o nichž se badatelé v souvislosti s výsledky svých studií zmiňují.

Chlapcům, kteří se naší studie zúčastnili, byly za účelem zjištění bazální hladiny testosteronu před započtím experimentu a změn jeho hladiny po vyvolání žárlivostní reakce v situaci simulující seznamování prostřednictvím internetu a po oznámení jejího výsledku v podobě prohry odebrány tři vzorky slin (mezi oběma stimuly a odběrem vzorků uplynulo vždy 15 minut). Za účelem zjištění souvislostí těchto hladin testosteronu a některých individuálních charakteristik chlapci vyplnili sadu dotazníků: dotazník EATQ-R (Early Adolescent Temperament Questionnaire – Revised), krátkou verzi dotazníku IPIP (International Personality Item Pool—Five-Factor Model measure), dotazník EBIS (Extramarital Behavioral Intentions Scale), dotazník ISJS (Interpersonal Sexual Jealousy Scale), dotazník RSPQ (Rank Style with Peers Questionnaire), dotazník RSES (Rosenberg Self-esteem Scale) a rozšířenou verzi dotazníku SOI-R (dotazníku Sociosexual Orientation Inventory Scale - Revised Sociosexual Orientation Inventory Scale). Prostřednictvím testu ANOVA pro opakovaná měření a Pearsonovy korelace pak byly souvislosti, na něž jsme se ve své práci zaměřily, testovány.

K signifikantním změnám v hladině testosteronu v důsledku vyvolání žárlivostní reakce ani po oznámení porážky v soupeření u chlapců nedošlo. Výraznější pokles v hladině testosteronu oproti bazální hladině testosteronu po vyvolání žárlivostní reakce byl zaznamenán u chlapců s vyššími skóry agresivity než u chlapců se skóry nízkými. Tento pokles však vykazoval pouze tendenci k signifikanci. Ze zjišťovaných individuálních charakteristik byla s bazální hladinou testosteronu zjištěna signifikantní pozitivní korelace se skóry facety agresivita dotazníku EATQ-R. U chlapců s vysokou bazální hladinou testosteronu byla zjištěna tendence k negativní signifikanci mezi bazální hladinou testosteronu a mírou žárlivosti měřenou dotazníkem ISJS. U chlapců s vysokou bazální hladinou testosteronu byla dále zaznamenána signifikantní pozitivní korelace mezi bazální hladinou testosteronu a skóry dosaženými ve facetě Desire Facet dotazníku SOI-R zjišťujícího sociosexualitu. Mezi bazální ani průměrnou hladinou testosteronu a dominancí, sebevědomím a dalšími zkoumanými aspekty signifikantní vztah zjištěn nebyl. Souvislosti mezi výsledky a uvedenými faktory a porovnání zjištěných dat s výsledky studií, jež se podobnou tematikou zabývaly, jsou rozebrány v diskusi.

Klíčová slova: mezimužská kompetice, testosteron, dominance, agrese, žárlivost, adolescence